

מ.ז. הכרעת דין בתיק תביעה מס' 122/2023 בעניינו של הסטודנט

שלושה סטודנטים הועמדו לדין משמעתי באותו המקרה. כתב התביעה, טענות התביעה, טענות ההגנה, ההליך הראייתי כולו וכן הייצוג לשלושת הסטודנטים היו זהים, ולכן הכרעת הדין דומה במבנה ובתוכן שלה. כדי לשמור על הפרטיות, כל אחד משלושת הנתבעים יקבל את הכרעת הדין שלו בנפרד, לפי ההליך המקובל.

על פי טופס התביעה "התלמיד חשוד כי במסגרת בחינה שנערכה ביום 10.8.2023 בקורס תקינה השוואתית העתיק ו/או שיתף, את חלק ו/או כל תשובות הבחינה, עם נבחן אחר ו/או נבחנים אחרים, הכל כמפורט במכתב המתלונן המצורף. יובהר כי הבחינה מתחילה בגיליון אקסל ריק, ולמרות זאת נמצאה זהות גדולה בין התשובות של הנבחנים, כמפורט בטבלת ההשוואה המצורפת. התלמיד חשוד בהתנהגות שאינה הולמת תלמיד ובהונאה בבחינה לפי סעיפים 9 מרמה והונאה סעיפים קטנים 9.1 ו-9.2 וסעיף 10 התנהגות שאינה הולמת סטודנט - סעיף קטן 10.1."

מכיוון שמדובר בשלושה סטודנטים שהועמדו לדין משמעתי ביחס לחשד לאותה עבירת משמעת, ובגלל הפוטנציאל לתלות הדדית בין המקרים, הדיון נוהל בנוהל הבא:
כל אחד משלושת הסטודנטים החשודים בעבירה נכנס בנפרד לחדר הדיונים, טופס התביעה הוקרא לו, והתבקשה תשובתו לשתי השאלות הבאות: האם אתה מודה בעובדות המופיעות בטופס התביעה? האם אתה מודה באשמה? אף אחד משלושת הסטודנטים, כל אחד מהם באופן נפרד כמובן, לא הודה בעובדות המצוינות בטופס התביעה וכמובן שלא באשמה. מכאן עברנו לשלב הראיות שהתנהל בנפרד עבור כל אחד מהסטודנטים.

מרצה הקורס תיאר את מהלך הבחינה, שהתקיימה בחדר מחשבים באוניברסיטה עם פיקוח של משגיחות. הוא סיפר שפתרונות הבחינה נכתבים כולם בתור נוסחאות חישוב הנמצאות ברקע קובץ האקסל, והפתרון המופיע בטבלה הוא התוצר של הפעלת הנוסחה על נתוני השאלה. המרצה ציין כי בדיקת הבחינות מתבצעת על ידי בודקת מקצועית, והוא עובר פעם שניה על כל הבחינות לוודא שהניקוד בוצע נכון. לדבריו, המבחנים של שלושת הסטודנטים הועברו אליו עם הערה של הבודקת שקיים דמיון מחשיד בין הבחינות גם בתשובות שהיו נכונות וגם בטעויות שביצעו הסטודנטים בפתרון שאלות בבחינה. מרצה הקורס ציין שהוא עצמו עבר על הבחינות וזיהה גם כן דמיון יוצא דופן בין חלק מהתשובות וכן טעויות זהות, וחלקן טעויות שאינן שכיחות בקרב הנבחנים. המרצה ציין כי בשנים קודמות נתקל במקרה כזה והעלה אותו לוועדת המשמעת. בתשובה לשאלות ההגנה ציין המרצה שהיו בוחנות בכיתה, ולא ידע האם ניתן היה לשותף קבצים. בבירור טכני שערכנו על דעת שני הצדדים התברר שבכיתת המחשבים בה התקיים המבחן ובמועד המבחן הייתה קיימת נעילה שמונעת שיתוף קבצים. מרצה הקורס עבר לבקשתי על הטבלה ההשוואתית שחיבר שמראה באיזה שאלות היו תשובות זהות והיכן הופיעו טעויות זהות. לדוגמה, בטבלה ההשוואתית ביחס לשאלה במבחן בנושא חכירה כתב המרצה ביחס לפתרונות של הנתבעים: "זהה בין הפתרונות, שלושתם היחידים שטעו באותם סעיפים באותה הדרך - שהיא לא שכיחה - טעות בכיוון עלויות ראשוניות..." לשאלתי הוא השיב שההסתברות שדפוס דמיון כזה בין שלושה נבחנים יופיע רק במקרה היא נמוכה, משום שמדובר בכמה מקרים של תשובות וטעויות זהות.

הסטודנט ובאת כוחו לא הכחישו את העובדה שקיימות תשובות זהות וטעויות זהות אצל שלושת הסטודנטים שהועמדו לדין משמעתי. ההגנה הציגה גרסתה אותה ניתן לסכם במספר נקודות:
1. הרוב המכריע של הבחינות שונה באופן מהותי בין שלושת הסטודנטים נגדם הוגשה התלונה.

2. שלושת הסטודנטים הם חברים ותיקים והם לומדים ביחד לבחינות כבר שנים. עובדה זו יכולה להסביר את הדמיון בחלק מהתשובות שלהם, שכן גם הפעם הם התכוננו ביחד לבחינה.
3. לא ניתן היה להעתיק כי היו בוחנות בכיתה וכן אמצעים טכנולוגיים המונעים שיתוף קבצים.
4. אין לנתבע עבר משמעותי.

בתשובה לשאלה מצד התביעה לא יכול היה הסטודנט להיזכר, בגלל הזמן הרב שחלף ממועד המבחן ועד לדיון המשמעותי, היכן ישב והאם ישב בסמוך לשני חבריו שגם נגדם הוגשה תלונה. לאחר שהסתיים שלב הראיות, ציינתי בפני הצדדים שאין בכוונתי לפסוק בזמן הדיון, אלא לכתוב את הכרעת הדין לאחר הדיונים בכל אחד משלושת המקרים. בשלב זה התביעה הציגה את הבקשות שלה לעונש. הוסכם על ידי שני הצדדים לדיון שבמידה שאחליט להרשיע, יוגשו הטענות לעונש בכתב לאחר הכרעת הדין.

הכרעת הדין

עיינתי בפרוטוקול הדיון, בכל החומרים שנמצאים בתיקי התביעה, ושקלתי את מכלול טיעוני התביעה וטיעוני ההגנה. לא קיימות עדויות ישירות להעתקה. המשגיחות לא הבחינו בהעתקה, כמו כן, בחדר המחשבים הופעלה מערכת המונעת שיתופי קבצים על גבי מסך המחשב. התביעה לא הראתה כיצד בוצעה ההעתקה שנטען שהייתה. מכאן, שהראיות הן ראיות נסיבתיות המתמזות בדמיון המחשיד בין הבחינות. ראיות נסיבתיות אלה שואבות את כוחן ממספר גורמים: הדמיון בין הבחינות משך את תשומת הלב של הבודקת החיצונית, ולאחר מכן עיין במבחנים גם מרצה הקורס והסכים שרמת דמיון כזה מחייבת הגשת תלונה. הדמיון היה לא רק בתשובות זהות אלא גם בטעויות זהות. הדמיון הופיע ביותר משאלה אחת.

טענת ההגנה שיש גם הבדלים בין הבחינות אינה מוטלת בספק, אלא שאין בה לגרוע מהעובדה שיש מספר תשובות זהות במבחני שלושת הנתבעים וגם טעויות זהות. די בנקודות אלה כדי לבסס חשד להעתקה. העובדה ששלושת הסטודנטים למדו ביחד לאורך שנים, וכך גם לבחינה מושא התלונה, יש בה אולי להסביר חלק מהדמיון בתשובות, בהנחה שאולי הם התאמנו על פתרונות אפשריים. אלא שאין בעובדה זו להסביר, לדעתי, טעויות זהות שנמצאו בכל אחת משלושת הבחינות. בחדר המבחן היו שלושים נבחנים, והעובדה שדמיון מתשיד נמצא דווקא בבחינות של שלושה סטודנטים, המגדירים עצמם חברים קרובים, דווקא מתוקת את חשד ההעתקה ולא מחלישה אותו. ביחס לכך שאין לנתבע הרשעות משמעות בעבר, אין בכך כדי להשפיע על ההחלטה העקרונית האם בוצעה במקרה זה העתקה.

לאחר שיקול של מכלול העדויות והראיות, החלטתי להרשיע את הסטודנט בעבירת המשמעת שהיא נושא התלונה, לפי הסעיפים המופיעים בטופס התביעה.

טיעונים לעונש

- התביעה ביקשה את העונשים הבאים בהתאם לסעיפי התקנון:
- 11.2 - נזיפה חמורה.
 - 11.9 - פסילת המטלה והקורס.
 - 11.10 - הרחקה בפועל לסמסטר.
 - 12.5 - הרחקה לשנה על תנאי עד לסוף הלימודים לתואר.

בטיעונים שלה לעונש ציינה התביעה שהנתבע לא הודה באשמה ולא לקח אחריות על מעשיו. בנוסף מציינת התביעה שמדובר בעבירה הדורשת תכנון, שהנתבע מבקש להיכנס למקצוע הדורש אמינות גבוהה, וכן שמדובר בסטודנט של שנה מתקדמת שאמור להבין לעומק את משמעות עבירות

המשמעת בהן הורשע.

ההגנה הציגה מספר טיעונים בבקשה להקל בענישה:
לסטודנט אין עבר משמעותי; נותרו לו רק שני סמסטרים אחרונים להשלמת התואר, והשעיה בפועל פירושה שלא יוכל להיבחן בבחינות הלשכה ושעתידו יידחה משמעותית. כמו כן ביטול הבחינה והקורס פירושה דחייה של שנה אקדמית שלמה, מכיוון שהקורס ניתן בפעם הבאה רק בשנה הבאה.

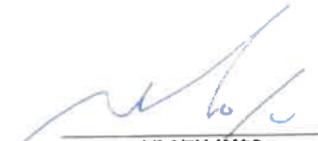
גזר הדין

- לאור מכלול השיקולים, לקולא ולחומרה, אני גוזר על הסטודנט את העונשים הבאים:
1. נזיפה חמורה.
 2. ביטול המבחן בו בוצעה ההעסקה.
 3. הרחקה בפועל לסמסטר [סמסטר ב' תשפ"ד או סמסטר קיץ תשפ"ד לפי בחירת הנתבע].
 4. הרחקה על תנאי לשנה עד סוף הלימודים לתואר.

ביטול הבחינה עלול להביא לדחייה של שנה שלמה בסיום לימודיו של הסטודנט, ומדובר בעונש חמור יותר בפועל מהעונש שביקשה התביעה. לכן, אני ממליץ לחוג לאפשר להיבחן שנית בקורס בו בוטל המבחן. כמוכן שהנושא נתון להכרעת החוג בלבד. במידה והחוג לא יאפשר לנתבע להיבחן שנית בקורס, אני ממליץ לאפשר לו להירשם שנית לקורס בסמסטר ב' תשפ"ד, מבלי שהקורס יהיה קורס חוסם ובמקביל לקורסים האחרים שנותרו לנתבע להשלמת לימודיו.

פסק הדין יתפרסם בעילום שם באתר רשויות המשמעת באינטרנט וכן על גבי לוח מודעות של החוג בו לומד הנתבע.

הנני מודיע בזאת לתלמיד על זכויותיו לערער לוועדת הערעורים.

פרופ' אסף דר
פוסק

10.03.2024
תאריך